

Technická univerzita v Liberci
Fakulta textilní – KKV v Prostějově – 2.ročník BS/TŘOV

Semestrální práce z předmětu
DĚJINY ODĚVNÍ KULTURY

Téma:
OBCHODNÍ DOMY A SALONY
vznik a vývoj

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI	
UNIVERZITNÍ KNIHOVNA	
Přír. č.	2130654
Signat.	B 15036
Kč	

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA
TECHNICKÉ UNIVERZITY V LIBERCI

3146180982

Vypracovala: KRŠOVÁ PETRA
2.ročník BS

OD POČÁTKU

Právo trhu patřilo k významným privilegiím měst od středověku.

Zatím co měšťan prodával v malém své výrobky v podloubí, případně z přízemního výkladce s lavicí.

Probíhaly jarmarky na volném prostranství náměstí.

Teprve od 14. století se objevují stálé **budovy tržnic**.

Byly stavěny na způsob podélné baziliky s osvětlenou hlavní lodí – vlastním komunikačním koridorem a jednotlivými krámcí, v postranních lodích.

Na náměstích nebo poblíž nich tak vyrůstaly prostorné haly, jakými byly **Kotce** na Havelském náměstí v Praze, založené už po r. 1362.

Krejčí

Krejčí patřili k nejstarším řemeslům (patrony byli sv. Homobonus, sv. Michal a sv. Václav).

Samozřejmě že ne jako vlastní řemeslo, protože oblečení se původně pořizovalo podomácku.

Teprve později, s rostoucími požadavky a nároky – se objevila móda a s ní i krejčí.

Zhotovovali spodní i svrchní oděv pro muže, ženy i děti mimo pokrývek na hlavu, nákrčníků, kožichů, punčoch a obuvi.

Postupně nacházeli značné uplatnění zejména ve městech a v místech soustředění většího počtu lidí.

Původně se vyskytovali jednotlivě a do společných cechů se začali sdružovat ve 14. století.

K nejstarším cechům patřili již v roce 1318 krejčí ze Starého Města pražského, také cech v Olomouci vznikl na konci 14. století.

Postupně se od krejčích oddělovala další řemesla: mentlíři či tendlíři (správkaři oděvů), plátníci či kabátníci, hacníci či kalhotníci, kožešníci atd.

- Veškeré krejčovské práce byly prováděny rukodělně a na míru, a vyžadovaly značné zručnosti a dovednosti.

Šicíh strojů bylo přes neúspěšné pokusy v 18. století ve větší míře používáno až v druhé polovině 19. století.

Při ručním šití sedával mistr s tovaryši uvnitř krejčovského kola.

Bylo to zvláštní bedněné sedadlo asi 45 cm vysoké, konstruované do kruhu a řešené tak, aby uvnitř bylo místo pro čtyři osoby.

Tak mohl mistr stále kontrolovat práci tovaryšů.

Jako symbol svého řemesla většinou používali otevřené nůžky.

Kožešník

Kožešníci vždy patřili k nejpočetnějším a nejbohatším řemeslníkům ve městě.

To souviselo s velmi častým používáním kožešinových oděvů a doplňků, když kožešiny byly nejdůležitější součástí oděvu v zimě i vyhledávaným módním doplňkem.

Jedno z nejstarších řemesel, nacházející značné uplatnění zejména ve městech a v místech soustředění většího počtu lidí.

Švec

Ševci – obuvníci (patron sv. Kryšpín a Krispinián) byli tradiční výrobci všech druhů kožené obuvi pro dospělé i pro děti, šili však také tlumoky a kožené pytle.

Mezi jejich největší konkurenty patřili koželuzi, kteří směli zpočátku také šít boty a vetešní ševci (refléři), kteří obuv nejen opravovali, ale i šili.

Ševci nakonec mohli šít boty ze všech druhů kůží kromě koňské, zatímco koželuzi pouze z kůže hovězí a koňské, kterou si sami vyčinili.

Od 15. století však již boty šili pouze ševci, zatímco koželuzi kůže pouze připravovali.

S refléry však přicházeli do sporů až do té doby, než vznikl jeden společný cech, v němž mohli všichni mistři boty šít i opravovat.

- Ševci patřili mezi početná řemesla a proto záhy vytvářeli samostatné cechy a často měli i vlastní hospodu.

Ve své profesi byli vždy nezastupitelní a proto se také jejich řemeslo udrželo až do dnešních dnů.

Symbolem řemesla bývala obvykle vysoká jezdecká bota s ostruhou a postava sv. Kryšpína.

OBCHODNÍ DOMY

Na počátku 19. století se objevilo na trhu první hotové šatstvo, nastala zcela nová situace, která vyžadovala dělbu práce.

Jelikož továrny nebyly zavedené na prodej jednotlivcům, vyvstala otázka, jakým způsobem se zboží dostane k zákazníkům.

Myšlenka využít jako mezičlánek krejčovství ztroskotala, neboť krejčí a švadleny odmítli míchat laciné průmyslové výrobky s vlastními řemeslnými výtvary.

Tak vznikl nový prostor pro obchodní podnikání, které stálo u zrodu nákupních domů.

Vrátíme-li se do 18. století kdy rozvoj pošt umožnil kupovat hotové oděvy na dobírku.

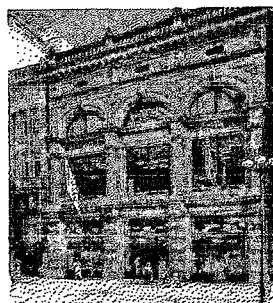
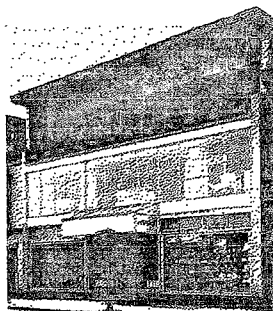
V roce 1824 se kupec Pierre Parissot rozhodl, že zboží by mělo být představeno „živě“, což veřejnost povzbudí ke koupi.

Proto založil první obchod s konfekcí nazvaný **La Belle Jardinière**, čímž šel příkladem velkým obchodním domům, jako je proslulý londýnský Harrods, který již po otevření v roce 1861 zřídil oddělení konfekce.

Obchodní dům, jak jej známe dnes, však začíná svou historii právě v prudkém rozvoji kapitalistického podnikání 2. pol. minulého století.

Nejstarší obchodní dům

Nejstarší obchodní dům projektoval pro Prahu vídeňský architekt Theofil Hansen - dnešní Benetton - také Dům koberců a později Dům elegance/ vyrostl na Příkopech v letech 1869 – 71.

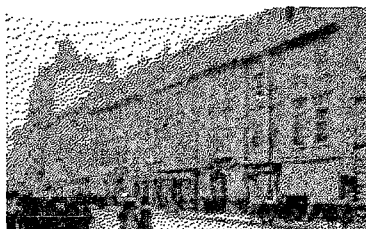
Slovanský dům

Slovanský dům vznikl ze dvou středověkých objektů založených pravděpodobně v prvotní lokaci města. První zmínka o objektu se datuje k roku 1381.

Dům doznal zásadních změn až koncem 17. století, byl přestavěn na barokní palác s geometricky upravenou francouzskou zahradou táhnoucí se směrem k Jindřišské ulici a nechal do něj zavést obecní vodovod.

Praktičtí majitelé paláce začali postupem času využívat jeho přízemí stále častěji k obchodním účelům. Byla zde např. výroba kávové náhražky a textilní závod na potiskování hedvábí a plátna. Palác vstoupil do společenského života pražského bulváru poměrně pozdě, ale o to výrazněji.

Roku 1873 ho po dlouhém jednání získal spolek Deutsches Kasino a proměnil jej ve své sídlo, které zde setrvalo do května roku 1945, kdy se z Německého domu stal přes noc dům Slovanský, místo podnikových večírků a bujarých maturitních ballů.

Po uplynutí další desítky let si rozvoj obchodu vymutil vznik obchodního domu v takové podobě, jak jej známe dnes.

Velký Dům Obuvi tehdejší fy. Baťa postavil v letech 1928 – 29 Ludvík Kysela na Václavském náměstí ve frontě pozoruhodných konstruktivistických hotelů i starších paláců a obohatil tak zástavbu pražského Zlatého kříže.

Vrcholem předválečné architektury byl dům Bílá Labuť Jos. Hrubého a Jos. Kittricha (1938 – 39).

V tomto případě zakryla prosklená stěna technické příslušenství, zejména výtahové šachty. Sjednotila tak i významově celé průčelí. Nechyběla ani terasa s restaurací a kavárnou.

Architekt Kohn se v novostavbě obchodního domu Perla (1930-31) -dnes IPB vyrovnával s problémem exponovaného nároží na rušné křižovatce.

Z novějších obchodních domů můžeme jmenovat projekt Miroslava Masáka, který v obchodním domě Máj/nyní Tesco/ (1975) zdůrazňuje kontrast prosklených stěn s plnými plochami v souladu s funkčním členěním budovy a jako samostatný prvek přičleňuje nástupní přístavbu s pojízdnými schodišti na úrovni hladiny Spálené ulice. Uvnitř neskrývá technické vybavení.

K nejúspěšnějším patří obchodní dům Kotva

V roce 1972 zahájila švédská firma Siab podle návrhu manželů Machoninových stavbu tohoto obchodního domu a v únoru 1975 byl tento největší svatostánek spotřebního zboží v Československu otevřen.

Kotva záhy docílila třikrát většího obrátu než Bílá labuť. Jen o pár set metrů dál byl přitom o necelé dva měsíce později otevřen další obchodní dům Máj.

Slavnou éru klasických obchodních domů však v posledních letech nemilosrdně ukončila nákupní centra budovaná především na okrajích velkých měst, která zákazníkům nabízejí větší komfort a širší služby. Šírkou své nabídky se právě ony nejvíce blíží kdysi slavnému sloganu majitelů obchodních domů Brouk a Babka - "od špendlíku až po lokomotivu".

Obchodní dům Kotva

První obchodní dům ve Zlíně, dnes tržnice, 1927

- Obchodní domy obsahují slavná jména pařížských Galerie Lafayette a Au Printemps, londýnských Nichols a Selfridges, italské síť La Rinascente a newyorských Bergdorf Goodman

Marks & Spencer

Historie společnosti Marks & Spencer se datuje od roku 1884, kdy ruský emigrant Michael Marks začal prodávat ve stánku na tržišti Kirkgate v anglickém Leedsu.

Deset let poté se spojil s Tomem Spencerem,

V roce 1930 společnost otevřela svůj největší obchodní dům Marble Arch v Londýně, který je dodnes "vlajkovou lodí" společnosti.

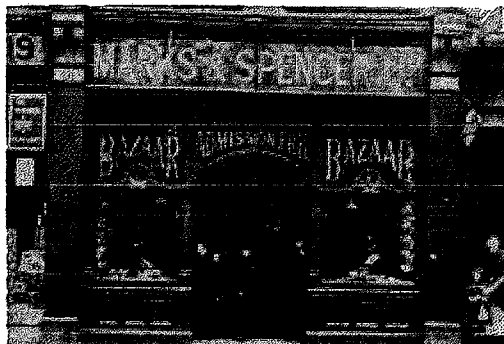
Marks & Spencer je třetím největším prodejcem potravin a vůbec největším prodejcem v oblasti konfekce ve Velké Británii.

Roku 1975 byl otevřen první obchodní dům na území kontinentální Evropy v Paříži, společnost dále koupila oděvní společnost Brooks Brothers a řetězec supermarketů Kings v USA.

V roce 1988 byly otevřeny první dva obchodní domy v Hong Kongu.

V roce 1986 byl ve Velké Británii otevřen první obchodní dům, který nebyl umístěn přímo v centru města, ale na jeho okraji.

Do té doby obsazovaly všechny obchodní domy Marks & Spencer pouze nejživější ulice měst.

MÓDNÍ SALONY

Již od 13. st. se objevuje kvalitní střih a celé toto století probíhá vývoj tvarovaného oděvu.

Ve 14. st. je již střih těsný na tělo, tedy vypasovaný, u ženských šatů je zdůrazňována štíhlá linie pasu. Nejstarší krejčovské cechy, jichž bylo pro náročnost nového oděvu zapotřebí, vznikají ve Francii, jež tradičně určovala módní styl.

Na sklonku 13. st. je takových krejčích v Paříži na 700, kožešníků je pak k roku 1300 počítáno v cechovních knihách 344.

Tyto vysoké počty svědčí o vzestupu oděvních řemesel, která musela vykrýt poptávku po nové náročnější módě.

Postupem času vznikaly další nová krejčovství.

Oděv byl šit na míru, měl originální střih a také byl zdoben.

V 2. pol. 19. století dochází k velkovýrobě oděvů, krejčovství pomalu zanikají a krejčí a švadleny se stahují do nově vybudovaných továren.

Po druhé světové válce zažila konfekce nebývalý rozmach a pevně zakotvila v celém světě.

Trh zaplnily dámské, pánské a dětské hotové oděvy, což vedlo k úpadku soukromého krejčovského řemesla.

Prvním „módním krejčím“ v moderním smyslu slova byl Angličan Charles Frederick Worth, jenž rozvinul vlastní tvorbu ve Francii.

Sam sebe považoval spíše za umělce než za krejčího a do oděvů vkládal kus vlastní osobnosti.

Začneme samotným názvem *HAUTE COUTURE*

Znamená to „nejvyšší krejčovskou třídu“ a přívlastek povznáší tvorbu špičkových salonů nade vše, co vychází z dílen „obyčejných“ krejčích a švadlen.

Ve Francii je označení Haute Couture chráněno zákonem.

Základní podmínky stanovují, že firma musí mít návrhářské oddělení a dílnu, zaměstnávat 20 kvalifikovaných sil a dvakrát do roka předvést kolekci obsahující nejméně 25 položek.

Původním účelem salonů bylo vytvářet krejčovská umělecká díla a kolekce sloužily ryze jako inspirace klientely.

Podle statistiky ještě v roce 1943 měla pařížská haute couture 20 000 stoupenců, z nichž dodnes zbylo 200.

v 50. letech si náležitě finančně zajištěné módychtivé dámy nechávaly šít celou garderobu ve zvučných salonech, avšak v 60. letech daly přednost hotovým oděvům ze značkových butiků.

Kompletní osobní služby, které salonní výkvět nepřestal nikdy poskytovat, si tehdy vychutnávali jen ty nejbohatší.

Prestiž módních salonů spočívá v modelové tvorbě, oděvech šitých na míru a jméno je zárukou vysoké kvality jejich hotových kolekcí.

Kolem slov „krejčovství“ či „salon“, „návrhář“ a „kolekce“ panuje spousta nedorozumění.

DÁMSKÁ KREJČOVSTVÍ S PUNCEM

Chanel

Historie salonu Chanel začíná kolem roku 1909, kdy si Gabriela Chanelová (známá jako „Coco“) otevřela v přítelově domě v Paříži kloboučnictví.

Pak rozšířila své podnikání a přesídlila do ulice č.31.

Nezávislá, tvrdohlavá mladá žena si rychle udělala jméno nekonvenčními svižnými modely, které se dobře nosily, a její triumfální výstup ke slávě zpomalila světová hospodářská krize 30. let.

Krejčovství musela zavřít a soustředila se pouze na vlastní butik a odbyt parfémů.

V roce 1954 se znovu vrátila a uvedla modelovou kolekci, kterou nejprve přijalo USA a potom i Evropa.

Po smrti návrhářky pak prošel salon rukama několika návrhářů.

posledním je Karl Lagerfeld, jemuž se od roku 1983 podařilo proměnit salon ve světovou špičku.

Christian Dior

Christian měl geniální talent v otázkách estetiky, ženské krásy a obchodu.

Právě proto jeho kariéra byla velmi úspěšná.

V roce 1947 předvedl Dior Francii a mezinárodnímu tisku svou první kolekci.

Po válečných letech, kdy se šetřilo látkou a přešívalo, použil Dior metry tkanin na dlouhé a bohaté sukně, pláště a šaty.

Toto svět módy zcela dostalo a tak novináři vymysleli nový název, který se používá dodnes - NEW LOOK.

Za deset let si vybudovat 28 krejčovských ateliérů, 5 modelových domů. Ročně vyrobili asi 12 000 modelových oděvů.

Christian daroval ženám ve svých návrzích útlý pas a hrudník, působivé výstřihy...

Jeho vliv na módu byl veliký i přesto, že čas vymezený jeho schopnostem přetrhl srdeční infarkt v roce 1957 (51let).

Yves Saint Laurent

Čtyři měsíce před maturitou se přihlásil do soutěže, kterou organizoval Mezinárodní vlnářský sekretariát v Paříži (soutěži předsedal Dior).

Když porotcům předložit svou kresbu šatů na první pohled jednoduchých, okamžitě v něm poznali talent a vyhrál první cenu.

Od porotců dostal radu a po maturitě se přestěhoval do Paříže.

Christian Dior ho přijímá ve svém modelovém domě jako asistenta.

Dior mu odkrývá tajemství haute couture.

I když se chtěl Laurent věnovat jevištní tvorbě, tak po smrti Diora plně přebírá jeho práci.

V roce 1962 si otvírá svůj modelový dům, předvádí své kolekce a také se věnuje divadlu.

Je vynálezcem úspěšného dámského smokinku.

Jean Paul Gaultier

Když se Gaultier v sedmdesátých letech začínal dostávat do podvědomí lidí z módy v jeho vlasti Francii, tak většina lidí byla v rozpacích.

Jestliže se všichni návrháři dohodli na sukních ke kotníkům, tak on to udělal právě opačně a zařadil do kolekce minisukně.

Když byl trend uvolněné linie, tak Gaultier zdůrazňoval poprsí prošíváním a barvami.

Gaultier byl houževnatý a zásadový, nedokázal dělat, co se mu nelíbilo.

V roce 1988 dostává Oskara za módu.

Začal šít pro ženy středního věku a za nižší ceny.

Přináší oděvy s možností kombinací a džínsy. Mezi jeho stálé zákaznice patří Madonna.

Louis Féraud

Jeho návrhářská kariéra byla zcela neočekávaná, neboť se původně vyučil pekařem.

Avšak výrazné estetické cítění a neomylný smysl pro styl jej v roce 1945 dovedly k otevření butiků v Cannes.

Povzbuzen úspěchem na jihu Francie se v roce 1953 přestěhoval do Paříže, kde si otevřel salon, jenž se stal hlavním sídlem Féraudovy značky.

Na přelomu 50. let předvedl první kolekci haute couture, která vynikala troufalým výběrem látek a nápadnými barvami.

Jeho typický styl: hladký rovný střih zvýrazněný folklorními prvky.

V roce 1965 připojil k modelové tvorbě rovněž kolekce Pret-a-porter, které sklídily velký úspěch v USA a Japonsku.

V roce 1995 převzala tvůrčí vedení salonu jeho dcera Kiki.